

TERMINOLOGIE

Slovníček fytogeografických termínů

Wörterbuch der phytogeographischen Termini

Josef Holub a Václav Jirásek

Botanický ústav ČSAV, Průhonice u Prahy

Katedra botaniky Přírodovědecké fakulty University Karlovy, Benátská 2, Praha 2

Došlo 16. března 1970

Abstrakt — HOLUB J. et V. JIRÁSEK (1971): Wörterbuch der phytogeographischen Termini. — Preslia, Praha, 43 : 69—87. — Die tschechischen Termini aus der Phytogeographie, zusammen mit ihren Synonymen, werden mit Ausschluss der arealonomischen Termini in alphabetischer Reihe behandelt. Die Übersicht der Haupttermini, vom sächlichen Gesichtspunkte zusammenge stellt, ist in der Einführung zum Wörterbuch gegeben.

Úvod

Na sjednocení fytogeografické terminologie se dlouho soustavně nepracovalo. Není proto divu, že se tak během doby objevily v řadě případů pro označení téhož jevu různé termíny. Vznikaly nezávisle na sobě a zavinily jediné zvýšení nejednotnosti fytogeografické terminologie. Ukázala se tak nutnost odstranit tyto nedostatky sjednocením dosavadních fytogeografických termínů podle jejich významu. Pokusili jsme se o to nedávno ve dvou studiích (HOLUB et JIRÁSEK 1967, 1968).

Z fytogeografických termínů obsažených v první z těchto prací jsme nyní sestavili slovníček, vykládající jednotlivé pojmy. Do slovníčku jsme zařadili pouze termíny, vztahující se k obecnějším fytogeografickým problémům (fytogeografie s. l.). Speciální fytogeografické termíny, např. termíny pro areály, resp. fytogeografické jednotky z názvů areálů odvozené, jako jsou areálytypy, květenné elementy, migranty, ortanty apod., jsme do slovníčku nezahrnuli, podobně jako i termíny označující části zemského povrchu při plošném nebo výškovém členění vegetace. Oba typy termínů, těsně spolu související, budou uveřejněny snad později ve slovníčku areálonomických termínů. Kromě fytogeografických pojmů, převzatých z naší první studie, je součástí slovníčku ještě řada termínů, jež jsme od doby jejího vydání zjistili v novější nebo i ve starší literatuře a dále pak termíny z karpobiologie, pokud se těsněji vztahují k fytogeografické tématice. Karpobiologická terminologie nebyla totiž z tohoto hlediska dosud u nás zpracována. Seznam literatury je omezen pouze na práce, jež nejsou citovány v naší první studii (HOLUB et JIRÁSEK 1967).

U každého hesla slovníčku je výklad termínu; u synonym pak odkaz k termínu (heslu), jehož užívání doporučujeme. Synonyma jsou rovněž uvedena v abecedním pořadí na konci textu příslušného hesla za pomlčkou v obłych závorkách. Text hesel, která lze ve fytogeografické terminologii označit jako základní, obsahuje také členění uváděného termínu na nižší jednotky, dílčí pojmy, podhesla. Považovali jsme za vhodné upozornit u některých hesel také na heslo protikladné (protikladný termín) nebo na heslo, mající k uváděnému heslu nějaký bližší vztah. Tyto případy uvádíme rovněž na konci textu příslušného hesla, a to odkazem: — Viz. V hranatých závorkách uvádíme hesla, jejichž používání z různých důvodů nedoporučujeme. Pro úplnost jsou ve slovníčku zahrnuty i některé nepřilíš užívané termíny; jejich účelnost nám není zatím jasná. Výklad těchto termínů začíná: „termín pro . . .“.

Pro získání přehledu o obsahu slovníčku připojujeme ještě seznam hlavních hesel slovníčku, sestavený z tématického hlediska. Seznam neobsahuje synonyma, dílčí hesla (podhesla) a hesla, na něž se odkazuje v textu hesel obsažených v tomto seznamu. Hlavní hesla s takovými odkazy jsou v seznamu označena *.

Hesla ze synantropní botaniky: antropogenní; domestikace; * hemerofilie; * naturalizace; * synantropofyt.

Hesla z karpobiologie: diaspóra; *diseminace; ecese; invázní taxón.

Hesla týkající se rozšíření taxónů: * alopatrický; * areál; * areón; * dealpín; * disjunkce; * enkláva; * iradiace; kosmopolit; * květenný element; * lokalita; oreofyt; perialpín; pluriregionální taxón; stanoviště; středisko hojnosti; * středisko proměnlivosti; transgresní zóna; * unizonální; * územní prvek; * vikarismus; * zonální.

Hesla z florogeneze: areálogeneze; * dealpinismus; * demigrant; * endemit; florogeneze; * migrace; migrant; pra-areál; * relik.

Hesla označující odvětví botaniky: * areálogie; biogeografie; cytogeografie; floristika.

Hesla týkající se původnosti výskytu taxónu: * alochtonní.

Hesla týkající se členění vegetace: fytochorion; * horizontální členění vegetace; květenné území; * vegetace; * vertikální členění vegetace.

Různá další hesla: ekoelement; floristický rozdíl; floristický spád; květena; monotopický; pseudoendemit; středisko genofondové.

Autoři slovníčku považují za milou povinnost poděkovat prof. dr. Z. Černohorskému, DrSc., dr. S. Hejnému, CSc. a dr. M. Lhotské, CSc. za kritické připomínky.

Literatura

- FALIŃSKI J. B. (1966): Antropogeniczna roślinność Puszczy Białowieskiej jako wynik synantropizacji naturalnego kompleksu leśnego. — Rozpr. Uniw. Warszaw., Warszawa, 13 : 1—256.
- FALIŃSKI J. B. (1968) [ed.]: Synantropizacja szaty roślinnej. I. Neofityzm i apofityzm w szacie roślinnej Polski. — Materiały Zakładu Fitosocjol. Stosow. Unyw. Warszaw., Warszawa-Białowieża, 25 : 1—229.
- FALIŃSKI J. B. (1969): Neofity i neofityzm. Diskusje fitosocjologiczne (5). — Ekologia Polska, Ser. B, Warszawa, 15 : 337—355.
- HOLUB J. et V. JIRÁSEK (1967): Zur Vereinheitlichung der Terminologie in der Phytogeographie. — Folia Geobot. Phytotax., Praha, 2 : 69—113.
- HOLUB J. et V. JIRÁSEK (1968): Beitrag zur arealonomischen Terminologie. — Folia Geobot. Phytotax., Praha, 3 : 275—339.
- JALAS J. (1955): Hemerobe und hemerochrome Pflanzenarten. Ein terminologischer Reformversuch. — Acta Soc. Fauna Fl. Fenn., Helsinki, 72/11 : 1—15.
- LEVINA R. Je. (1957): Sposoby rasprostraneniya plodov i semjan. — Moskva.
- LÖVE D. et P. DANSEREAU (1959): Biosystematic studies on Xanthium: taxonomic appraisal and ecological status. — Canad. J. Bot., Ottawa, 37 : 173—208.
- MÜLLER P. (1955): Verbreitungsbiologie der Blütenpflanzen. — Veröff. Geobot. Inst. Rübel Zürich, Bern, 30 : 1—152.
- PIJL L. (1969): Principles of dispersal in higher plants. — Berlin, Heidelberg et New York. [154 p.]
- SCHROEDER F.-G. (1969): Zur Klassifizierung der Antropochoren. — Vegetatio, The Hague, 16 : 225—238.

Slovníček

- absolutní relik* = residuant
- adalpín* (adalpínský) = penalpín
- adaptant* (adaptantní) = transient
- adventivní* — adventivní rostlina, alochtonní rostlina, zavlečená do území neúmyslnou činností člověka. — (= zavlečený). — Viz synantropofyt
- adventivní sekundární areál* — sekundární areál, vzniklý zavlečením taxónu do území neúmyslnou činností člověka. Podle doby vzniku lze adventivní s. a. členit na archeofytní a na neofytní
- aeroanemochorie* — typ anemochorie, kdy diaspóry se rozšiřují vzduchem. Sem patří euanemochorie a plananemochorie. — (= anemoaerochorie)
- agostochorie* — diseminace diaspór transportem pomocí různých dopravních prostředků

nebo faktory vzniklými jejich činností (vzduchový nebo vodní proud). Rozeznává se synagestochorie a anemoagestochorie. — (= comidochorie)

agrestál = segetál

agriofyt (agriofytní) = neoindigenofyt

agroarcheofyt (agroarcheofytní) = segetální archeofyt

agrofytní (agrofytní) = segetál

agrochimofyt (agrochimofytní) — segetál udržující se na nalezišti přezimováním diaspór

v půdě

agroneofyt (agroneofytní) = segetální neofyt

ahemerofilní — viz hemerofilie

ahemerofobní — viz hemerofilie

achorie = antitelechorie

aklimatizace = hemeronaturalizace

aktivní paleoendemit = progresivní paleoendemit

akulotofyt = alochtonní antropofytní rostlina

aloautochorie — typ diseminace, při němž se účastní alochorní i autochorní způsob diseminace

alochorie (alochor, alochorní) — typ diseminace diaspórami přizpůsobenými k rozšiřování prostřednictvím různých vnějších faktorů, např. anemochorie, hydrochorie, zoochorie aj. — Viz aloautochorie

alochtonní — alochtonní rostlina, rostlina, jež se do území přistěhovala. Rostliny tohoto typu lze členit na a. spontánní a na a. antropofytní. — (= cizí). — Viz adventivní, autochtonní, zplanělý

alochtonní antropofytní — a. a. rostlina, rostlina, jejíž migraci do území ovlivnila činnost člověka. — (= akulotofyt)

alochtonní relikt — typ reliktu, který migroval do refugia z území svého vzniku, nalézajícího se však mimo jeho refugium

alochtonní spontánní — a. s. rostlina, rostlina, jež do území migrovala spontánně, bez ovlivnění činností člověka. — (= autoimigrant)

alopatriký — alopatriké taxóny, taxóny blízké příbuzné, vylučující se v určitém území svým výskytem. — Viz sympatriký

altitudinální vikarismus = vertikální vikarismus

altomontánní — viz vegetační stupeň

anemoaerochorie = aeroanemochorie

anemoagestochorie — diseminace diaspór proudem vzduchu, způsobeným pohybem dopravního prostředku

anemobalistismus (anemobalistický) = boleanemochorie

anemogeochorie = geoanemochorie

anemohydrochorie — typ diseminace diaspórami poháněnými větrem po hladině stojatých vod. — (= hydroanemochorie)

anemochionochorie = chionoanemochorie

anemochorie (anemochor, anemochorní) — typ diseminace diaspórami přizpůsobenými k rozšiřování nebo rozšiřujících se pomocí vzdušných proudů, větru. Typy anemochorie jsou: anemohydrochorie, boleanemochorie, euanemochorie, geoanemochorie, chionoanemochorie, plananemochorie. — Viz anemoaerochorie, anemoagestochorie, hemianemochorie, pseudoanemochorie

antiapofyt (antiapofytní) = hemerofobní rostlina

antitelechorie (antitelechor, antitelechorní) — typ diseminace, kdy rozšiřování diaspór na vzdálenost je zcela nebo alespoň zčásti potlačeno. — (= achorie, atelechorie, topochorie, topoporie) — Viz telechorie

antropofilní = hemerofilní, synantropní

antropofobní = hemerofobní

antropofugní relikt — rostlina, jejíž areál se činností člověka značně zmenšil

antropofyt (antropofytní) — rostlina do území úmyslně člověkem zavedená nebo tam různým způsobem zavlečená; cizí přistěhovalá rostlina. Antropofyty se dělí na hemerofyty a xenofyty

antropogenní — mající původ v činnosti člověka

antropogenní relikt — rostlina převedená z původního porostu, kde se nyní již nevyskytuje, člověkem do kultury; tak se její výskyt uchoval

antropohydrochorie — termín pro označení hydrochorní diseminace pomocí vod umělé zavodňovací soustavy

[*antropochor* = hemerofyt]

antropochorie (antropochor, antropochorní) — přirozené rozšiřování diaspór prostřednictvím člověka

[*antropochorie* = hemerochorie]

antropochorofyt (antropochorofytní) = antropochor

antropozoochorie — termín pro označení zoochorní diseminace prostřednictvím hospodářských zvířat

apodealpín (apodealpínský) — typ dealpínu, jehož výskyt v nižších polohách je od vývojově staršího výskytu v alpínském stupni oddělen hiátem. — Viz syndealpín

apodealpinismus — typ dealpinismu, kdy výskyt dealpínu v nižších polohách je od jeho vývojově staršího výskytu v alpínském stupni oddělen hiátem

apodemit (apoendemický) — typ endemitu, který vznikl ve svém areálu z diploidního taxónu nebo z taxónu s nižším stupněm ploidie; výchozí taxón je široce rozšířen v sousedním území

apofyt (apofytní) — autochtonní nebo alochtonní spontánní rostlina, vyskytující se pouze nebo také na stanovištích činností člověka ovlivněných nebo jím vytvořených. Apofyty se dělí na autapofyty, deuterapofyty a hemerapofyty. Podle stupně apofytizace lze podle některých autorů rozeznávat hemiapofyty, apofyty a euapofyty. — Viz apofytizace, indigenní

apofytizace — průběh vzniku apofytů

apohemerofyt — společné označení ergasiofytů a ergasiolipofytů

areál (areálový) — území rozšíření taxónu. Podle původu areálu lze rozeznávat areály primární, sekundární a hemiantropofilní. Podle velikosti území jsou makro-, mezo- a mikroareály. Z dynamického hlediska lze rozlišovat areály progresivní a regresivní. Na základě změn ve vytváření areálů v průběhu určité doby, např. od glaciálu do dneška, lze označovat areály rigidní a plastické. Podle souvislosti výskytu taxónu v areálu jsou areály kontinuální a diskontinuální. Pro vyjádření vzájemného srovnání areálů dvou taxónů jsou vhodné termíny a. koextenzivní, a. inkludovaný, a. transgresivní, a. vicinální a a. separovaný. — Viz arela, cenoareál, holoareál, hranice areálu, polydisjunktivní areál

areálogeneze (areálogenetický) — průběh vytváření areálu. — Viz chorogeneze

areálogenie — nauka o areálogenezi. — Viz chorogenie

areálografie (areálografický) — odvětví areálogie, zabývající se areály z hlediska jejich popisu

areálogie (areálogický) — nauka o areálech organismů. Odvětví areálogie jsou: areálogenie, areálografie, areálonomie a areálotaxonomie. — Viz fytoareálogie, fytogeografie, chorologie

areálonomie (areálonomický) — odvětví areálogie, zabývající se tvořením termínů vhodných pro označení areálů

areálotaxonomie (areálotaxonomický) — odvětví areálogie, zabývající se všestranným hodnocením areálů a jejich uspořádáním do soustavy

areáltyp (areáltypový) — základní jednotka pro typizování areálů z geografického hlediska, stanovená podle shody v dnešním rozšíření taxónů. — (= geoelement, geografický element, komponent)

arela (arelový) — arely, díleč areály, skládající diskontinuální areál, mezi nimiž není možné vzájemné biologické ovlivňování rostlin taxónu, protože oblast hiátu je pro ně nepřekonatelnou překážkou. — Viz předsunuté naleziště

areón (areónový) — třídící jednotka kteréhokoli stupně v soustavě areálů. Lze rozeznávat areáltyp, okruh areáltypů a třídu areáltypů

archeodemit (archeodemický) = paleodemit

archeofyt (archeofytní) — rostlina zavlečená do území v předhistorické době a tam zdomácnělá. — (= agroarcheofyt, archeosynantrop)

archeosynantrop = archeofyt

atelechorie = antitelechorie

autapofyt (autapofytní) — typ apofytu, domácí rostlina, vyskytující se v území na původních a přirozených i na druhotných stanovištích. Podle stupně apofytizace lze rozeznávat mikro-, mezo-, makroautapofyty a deuterapofyty. Podle typu stanoviště lze podle některých autorů rozlišovat ken-, leimo-, ergasio-, chomapofyty atd. — Viz chomapofyt, pseudoapofyt

autobarochorie = barochorie

[*autogenetický relikt* — typ reliktu, který vznikl na základě znaků podmíněných genetickými změnami, nikoli podmíněných stanovištními faktory]

autochorie (autochor, autochorní) — typ diseminace rostlin, rozšiřujících diaspory vlastními mechanismy nebo vlastním růstem. Typy autochorie jsou: geautochorie, barochorie a boleautochorie. — Viz aloautochorie

autochtonní — autochtonní rostlina, rostlina, jež v území vznikla. — Viz alochtonní, indigenní

autochtonní relikt — typ reliktu, který se dodnes uchoval v území svého vzniku; shoduje se s endemitem

autoimigrant = alochtonní spontánní rostlina

automechanochorie = boleautochorie

autonomní migrace — typ migrace, v jejímž průběhu se vytváří nový taxón jako vika-
riant

auxochorie (auxochor, auxochorní) — viz diseminace

azonální — azonální výskyt, výskyt podmíněný větší měrou geologickými a geomorfologie-
kými vlastnostmi prostředí než podnebím a nezávislý na vegetačních zónách. — Viz zonální

balanemochorie = bolealanemochorie

balistismus (balistický) = bolealanemochorie, boleautochorie, boleozoochorie

balochorie = boleautochorie; viz diseminace

barochorie (barochor, barochorní) — typ autochorie s diseminací diaspór vlivem jejich váhy.
(= autobarochorie, baryspermie). — Viz diseminace

baryspermie = barochorie

biogeografie (biogeografický) — odvětví geografie, studující rozšíření organismů

biochór (biochorní) — jednotka zahrnující podobné formační typy. Rozeznává se např.
b. pouštní, b. savanový, b. lesní apod. — Viz vegetační typ

bizonální — zahrnující dvě zóny. — Viz unizonální, plurizonální

blastautochorie = geoautochorie

blastochorie = geoautochorie

bolealanemochorie (bolealanemochor, bolealanemochorní) — typ anemochorie s diseminací
diaspór pohyby nadzemních částí rostliny. — (= anemobalistismus, balanemochorie, balistismus)

boleautochorie (boleautochor, boleautochorní) — typ autochorie s diseminací diaspór,
při níž se zralá semena vyhazují z plodů pomocí mechanismů plodů nebo semen. — (= auto-
mechanochorie, balautochorie, balistismus, balochorie, mechanochorie)

boleohydrochorie (boleohydrochor, boleohydrochorní) — typ hydrochorie s diseminací
diaspór jejich vyhazováním do blízkosti mateřské rostliny po dopadu dešťových kapek

boleozoochorie (boleozoochor, boleozoochorní) — typ zoochorie s diseminací diaspór jejich
vytřásáním z plodů nebo plodenství při pohybu živočichů. — (= ripsozoismus, ripsozoochorie,
zoobalistismus)

bradysporie = diseminace bradysporická (viz diseminace)

brotochorie = hemerochorie

bythisohydrochorie — typ hydrochorie, kdy diaspóry se rozšiřují pohybem vody po dně
nebo v proudu vody pod hladinou

cenoareál — část holoareálu, v níž taxón má význačnou fytoocenologickou úlohu, např. jako
edifikátor, dominantu apod.

centrum reliktů — území význačné uchováním reliktů. — (= středisko reliktů)

cirkumalpínský — termín pro taxón, rozšířený v oblasti Alp a jejich předhoří bez ohledu
na výškové stupně; označení velmi blízké termínu perialpínský

cizí = alochtonní

comidochorie = agestochorie

copiozoochorie = synzoochorie

cyklochorie (cyklochor, cyklochorní) — viz diseminace

cytogeografie (cytogeografický) — odvětví botaniky, studující vztahy mezi karyologickými
vlastnostmi, hlavně počtem chromosomů, a rozšířením taxónů

dealpín (dealpínský) — taxón, který je sice původem a zejména svým vývojově starším
rozšířením vázán na alpínský stupeň, sestupuje však do nižších poloh. Podle charakteru souvis-
losti těchto výskytů lze rozeznávat apodealpíny a syndealpíny, vzhledem k době vzniku dealpín-
ských nalezišť dealpíny recentní a d. reliktní. — Viz demontánní, penalpín

dealpinismus — jev, kdy taxón se vyskytuje kromě svého vývojově staršího areálu rozlo-
ženého v alpínském stupni také v nižších polohách. Dealpinismus lze členit na apo- a syndeal-
pinismus. — Viz penalpínismus

dealpínský relikt — typ klimatického reliktu, původního sice v alpínském stupni, uchová-
vajícího se však za vhodných klimatických podmínek v nižších polohách

demigrant (demigrantní) — taxón, který z určitého území migroval (např. se vystěhoval
během glaciálu), ale po skončení nepříznivých podmínek imigroval nazpět. — Viz imigrant,
remigrant, reservant

demontánní — demontánní taxón, taxón s vývojově starším výskytem v montánním
stupni, sestupující však také do nižších poloh

desmochorie (desmochor, desmochorní) — viz diseminace

deuteroapofyt (deuteroapofytní) — domácí rostlina, vyskytující se v území pouze na druhotných stanovištích. — (= deuteroofyt, chomafyt, chomapofyt). — Viz holapofyt

deuteroofyt (deuteroofytní) = deuteroapofyt

diaspóra (diaspórový) — rostlinná částice generativního nebo vegetativního původu, již se rostlina rozšiřuje, např. výtrus, semeno, plod, část stélky nebo kormu. — (= diseminula)

difúzní disjunkce — disjunkce ostrůvkovitého nebo sporadického areálu, zahrnující všechny díleč disjunkce mezi jednotlivými částmi těchto druhů areálu

dichorie — typ diplochorie, při níž jeden způsob diseminace diaspór je základní, druhý je vedlejší

díleč areál = arela

diplochorie (diplochor, diplochorní) — typ diseminace diaspórami, rozšiřujícími se dvojím způsobem. — Viz dichorie, heterokarpická diplochorie

diseminace (diseminační) — rozšiřování rostlin pomocí diaspór. Podle rozsahu vzdálenosti šíření diaspór lze rozlišovat dva typy diseminace: telechorie a antitelechorie; podle způsobu, jakým se šíření diaspór zprostředkuje, je pak anemo-, hydro-, zoo-, auto-, a hemerochorie, a konečně podle počtu způsobů rozšiřování mono-, diplo- a polychorie. Podle délky doby vytrvávání zralých diaspór na rostlinách lze rozeznávat diseminaci tachysporickou (diaspóry odpadávají záhy po uzrání) a bradysporickou (diaspóry vytrvávají na rostlinách delší dobu); přechodné typy lze označit jako diseminaci semibradysporickou. Nadměrně dlouhé vytrvávání diaspór na rostlinách se označuje jako makrobradykarpie. Z hlediska morfologického a karpobiologického lze rozeznávat podle DANSEREAU et LENS (1957, viz LÖVE D. et P. DANSEREAU, 1959) následující typy diseminace: auxochorie (diaspóry se ukládají v těsné blízkosti mateřské rostliny); cyklochorie (vlastní rozmnožovací část diaspóry tvoří jen malý díl celé diaspóry); pterochorie (diaspóry se suchomázdřitými, křídlovitými nebo váčkovitými přívěsky); pogonochorie (diaspóry s dlouhými chlupovitými nebo pérovitými přívěsky); desmochorie (diaspóry s krátkými, tuhými, ostěnkovitými nebo žláznatými přívěsky, jimiž se přichycují na drsném povrchu); sarkochorie (diaspóry s vnějšími vrstvami šťavnatými nebo masitými); sporochorie (diaspóry drobné nebo tak lehké, že se mohou rozšiřovat slabým vánkem); sklerochorie (diaspóry se rozšiřují větrem); barochorie (diaspóry se rozšiřují vlastní vahou); balochorie (diaspóry se rozšiřují vyhazováním pomocí mechanismu mateřské rostliny). — Viz alochorie, heterochorie, karpochorie, myxospermie, synaptokarpie, synaptospermie, trypanospermie, xenokarpochorie

[diseminace — v pojetí některých autorů termín jen pro vysemeňování]

diseminula (diseminulační) = diaspóra

disharmonický relikt — typ reliktu, který se podmínkám svého výskytu v místě uchování ani ne zcela přizpůsobil

disjunkce (disjunktivní) — hiát, mezera mezi arely areálu téhož taxónu nebo mezi areály dvou příbuzných taxónů. Je to přerušení souvislého rozšíření taxónu s diskontinuítním areálem; z praktického hlediska lze uvažovat o rozsahu nejméně 100 km. Disjunkce ostrůvkovitého nebo sporadického areálu se označuje jako difúzní disjunkce. Podle taxonomického charakteru lze rozeznávat disjunkci homogenní a d. heterogenní, podle velikosti makro-, mezo- a mikrodisjunkci a konečně podle vzniku pravou disjunkci a pseudodisjunkci. — Viz intermontánní disjunkce, kontinentálně oceánická d., kontinentální d., oceánická d., práh disjunkce

disjunktivní areál — diskontinuítní areál s hiátem, v jehož oblasti nejsou vhodné přírodní podmínky pro výskyt taxónu

diskontinuítní areál — areál s roztrhaným, nesouvislým územím rozšíření taxónu. Skládá se nejméně ze dvou díleč areálů. Diskontinuítní a. lze členit na a. disjunktivní a na a. sejunktivní. Zvláštními případy diskontinuítního a. jsou areál ostrůvkovitý a a. sporadický. — Viz areál, kontinuítní a., polydisjunktivní a., území hlavního výskytu

domácí — domácí rostlina = indigenní

domestikace (domestikační) — zavedení plané rostliny do kultury

[*dyszoochorie* = synzoochorie, resp. endozoochorie]

ecese (eceseční) — úspěšné zachycení diaspóry na novém místě, nalezišti a vytvoření životaschopného jedince

edafický relikt — typ reliktu, uchovávajícího se na zvláštních, vyhraněných podkladech, např. na serpentinu, dolomitu apod.

edafický vikarismus — typ ekologického vikarismu, kdy vikarismus je podmíněn podkladem

efemeroofyt (ofemeroofytní) — rostlina zavlečená do území na druhotná stanoviště pouze přechodně. — (= pasant)

ekiofygofyt (ekiofygofytní) — zplanělý ekiofyt. — (= oekiofygofyt)

ekiofyt (ekiofytní) — domácí kultigenní rostlina. — (= oekiofyt)

ekiolipofyt (ekiolipofytní) — zbytek kultury ekiofytu. — (= oekiolipofyt)

ekoelement (ekoelementový) — rostlinný prvek stanovený jeho vztahem k určitým ekologickým podmínkám

ekofytogeografie (ekofytogeografický) — odvětví fyto geografie, studující vztahy mezi dnešním rozšířením taxónů (cenotaxónů) a podmínkami prostředí. — (= ekologická fyto geografie)

ekologická fyto geografie = ekofytogeografie

ekologický pseudovikarismus — typ intraregionálního pseudovikarismu, kdy pseudovikarianti se svým výskytem na odlišných typech stanovišť zastupují

ekologický vikarismus — typ intraregionálního vikarismu, kdy vikarianti se svým výskytem na odlišných typech stanovišť zastupují

ekotop (ekotopový) = stanoviště

[element (elementový) — termín užívaný dosud často pro geografické a vývojové hodnocení taxónu. Rozmanitým používáním dostal však časem různý význam. Jako fyto geografický termín nelze jej proto bez přesnější specifikace doporučit. — Viz areáltyp, ekoelement, květenný element, migrant, ortant, územní prvek]

endemismus — jev, kdy v určitém, přirozeně ohraničeném území vznikly taxóny — endemity, vázané výskytem výhradně na toto území. Člení se na paleo- a neoendemismus

endemit (endemický) — taxón vzniklý autochtonně v určitém, přirozeně ohraničeném území. Nejdůležitější znaky endemitu jsou autochtonní vznik v jeho dnešním areálu a omezené geografické rozšíření, spojené výlučně s územím vzniku taxónu. Podle doby vzniku a stupně přibuznosti člení se endemity na paleo- a neoendemity, z taxonomického hlediska na makro- a mikroendemity. Na základě příbuzenských vztahů, cytologických poměrů a charakteru vikarismu rozeznávají se paleo-, schizo-, patro-, apo- a kryptoendemiti. Podle rozsahu areálů pak steno- a euryendemiti, a podle ekologických podmínek, vedoucích ke vzniku endemitu, lze odlišovat oreo-, halo-, psamo-, serpentinoendemity apod. A konečně podle charakteru vlastností areálů endemitů je možno rozlišovat subendemity, diskontinuitně rozšířené endemity a vikariantní endemity. — Viz endemismus, pseudoendemit

endoornitochorie — typ ornitochorie, kdy plody jsou požírány ptáky a semena procházejí jejich zažívací soustavou bez ztráty klíčivosti

endozooismus = endozoochorie

endozoochorie (endozoochor, endozoochorní) — typ zoochorie, kdy plody požírají živočišné a semena procházejí jejich zažívací soustavou bez ztráty klíčivosti. — (= dyszoochorie, endozooismus). — Viz endoornitochorie, chiropterochorie, saurochorie

enkláva (enkávový) — území v areálu taxónu, v němž se taxón nevyskytuje. — Viz exkláva
epekofyt (epekofytů) — rostlina zavlečená do území na druhotná stanoviště, mající tam však trvalý výskyt. — (= epekofyt, epikofyt)

epiantropochorie — typ epizoochorie pomocí člověka

epibiotik (epibiotický) = relikt

epichorie = epizoochorie

epimamaliochorie — typ epizoochorie pomocí savců

epiontologie (epiontologický) = ehorogenie

epiornitochorie — typ ornitochorie, kdy diaspory se zachycují na tělech ptáků a tak se rozšiřují

epizoismus (epizoický) = epizoochorie

epizoochorie (epizoochor, epizoochorní) — typ zoochorie, kdy diaspory se zachycují na tělech živočichů a tak se rozšiřují. — (= epichorie, epizoismus, exozoochorie). — Viz epiantropochorie, epimamaliochorie, epiornitochorie

epekofyt, epikofyt = epekofyt

ergasioapofyt (ergasioapofytů) — autapofyt polí a zahrad

ergasiofygofyt (ergasiofygofytů) — ergasiofyt v území zplavňující

ergasiofyt (ergasiofytů) — hemerofyt vyskytující se v území pouze v kultuře, na stanovištích zvláště vytvořených a člověkem dále pravidelně upravovaných, obdělávaných (rostliny užitkové, okrasné, meliorační apod.). Lze rozeznávat primární a sekundární ergasiofyty a neoergasiofyty

ergasiochorie — diseminace diaspór v půdě pomocí hospodářského nářadí při obdělávání půdy nebo při sklizni. — Viz georgochorie

ergasiolipofyt (ergasiolipofytů) — ergasiofyt v území dříve pěstovaný a dosud se tam bez záměrné péče člověka udržující

euanemochorie (euanemochor, euanemochorní) — typ anemochorie s diseminací diaspór, přizpůsobených rozšiřování vzdušnými proudy, větrem nad zemským povrchem

euapofyt (euapofytů) — plevel nebo ruderal z původní květeny, význačný vysokým stupněm apofytizace. Euapofyty rostou převážně v umělých porostech na člověkem obdělávaných stano-

višticích a zřídka se v území vyskytují spontánně jako součást původních nebo přirozených společenstev

euhermerofilní — viz hermerofilie

euhermerofobní — viz hermerofilie

euneofyt (euneofytismus) — viz neofyt

euryndemit (euryndemický) — endemit s areálem rozsáhlejším, omezeným např. na pohorí, poloostrov apod. — Viz stenoendemit

eurychor (eurychorní) = makroareálofyt

eurychorní areál = makroareál

eusynantropní — viz hermerofilie

exkláva (exklávový) — arela malého rozsahu, od území hlavního výskytu taxónu zřetelně vzdálená. — Viz enkláva, izolované naleziště

exkludismus = exkluze

exkluze (exkludovaný) — společný termín pro migrantní a ortomigrantní pseudovikarismus. — (= exkludismus)

exozochorie = epizochorie

extrazonální — extrazonální výskyt, výskyt taxónu mimo hranice zóny, v níž je jeho hlavní rozšíření. — Viz zonální

fáze (fázový) — termín použitelný pro podrobnější členění výškového stupně; je to nižší dělič jednotka než horizont

flóra = květena

floristická fytogeografie — odvětví fytogeografie, studující problém rozšíření taxónů v určitém, geograficky vymezeném, většinou malém území

floristický kontrast = floristický rozdíl

floristický rozdíl — rozdíl v kvalitativním složení květen dvou srovnávaných území. — (= floristický kontrast)

floristický spád — postup změn ve složení květeny, sledovaný v určitém geografickém směru a projevující se zvyšováním floristických rozdílů v pravidelných vzdálenostech na spojnici dvou srovnávaných území

floristika (floristický) — odvětví botaniky, studující výskyt taxónů v určitém, geograficky vymezeném, většinou malém území. — (= florografie)

floroareál = haloareál

florogeneze (florogenetický) — historický vývoj květeny určitého území nebo určitého vegetačního typu. — Viz fylocenogeneze, geohistorická sukcese, sekulární sukcese

florogenie — odvětví chorogenie, studující florogenezi

florografie (florografický) = floristika

florula — květena malého území, např. údolí, vrchu apod.

formační relikt = fytoocenologický relikt

fugant (fugantní) — typ reliktu, zatlačený působením nepříznivých podmínek, např. během glaciálu do refugia, jež nebylo součástí jeho dřívějšího areálu

fylocenogeneze (fylocenogenetický) — průběh dlouhodobého vývoje rostlinných společenstev. — Viz florogeneze, geohistorická sukcese, sekulární sukcese

fytoareálogie (fytoareálogický) — odvětví fytogeografie, studující areály fytoautotaxónů, nauka o areálech fytoautotaxónů

fytoocenologický relikt — typ reliktu, jehož dnešní výskyt v určité exklávě je dokladem dřívějšího rozsáhlejšího rozšíření příslušného typu fytoocenózy. — (= formační relikt)

fytogeografie (fytogeografický) — odvětví botaniky, studující geografické rozšíření fytoautotaxónů (cenotaxónů) a jeho příčiny. Člení se na fytoareálogii, chorogenii a ekofytogeografii. Fytogeografii zmíněných území se zabývá floristická fytogeografie. — (= fytochorologie)

fytochorion (fytochorionový) — území význačně určitými fytogeografickými vlastnostmi

fytochorologie (fytochorologický) = fytogeografie

genetický element = ortant

geoelement (geoelementový) = ortant

geoanemochorie (geoanemochor, geoanemochorní) — typ anemochorie, kdy nadzemní části rostliny se zralými diaspórami nebo diaspóry samy jsou poháněny po zemi větrem. Typy geoanemochorie jsou: makro- a mikrogeoanemochorie. — (= anemogeochorie, chamaeanemochorie, chamaechorie). — Viz chionoanemochorie

geautochorie (geautochor, geautochorní) — typ autochorie, kdy rostlina se rozšiřuje růstem trsů, výběžků a poléhavých stonků, přičemž se od mateřské rostliny vzdalují také nové diaspóry. — (= blastautochorie, blastochorie, herpautochorie, kormautochorie)

geoelement (geoelementový) = areáltyp

geografický element = areáltyp

geografický vikarismus = regionální vikarismus

geohistorická sukcese — změny ve složení vegetace, probíhající v časovém rozpětí miliónů let

geomorfologický relikt — typ reliktu, vázaný výskytem na vhodné geomorfologické utváření terénu. — (= topografický relikt)

georgochorie — termín pro označení typů diseminace vzniklých pracemi v zemědělství. — Viz *ergasiochorie*

glirochorie (glirochor, glirochorní) — typ synzoochorie s diseminací diaspór pomocí hlodavců

haloendemit (haloendemický) — typ endemitu, vázaný na slané podklady

halochorie = *thalasochorie*

hemeradiofor (hemeradioforní) — termín pro rostlinu v území domácí, jejíž původní hojnost výskytu v území není nijak podstatně ovlivněna kulturou

hemeroapofyt (hemeroapofytní) — domácí kultigenní rostlina, převedená člověkem do kultury v území jejího původního výskytu. Hemeroapofyty lze členit na ekiofyty, ekiofygofyty a ekiolipofyty

hemerobie (hemerobní) = *hemerofobie* (hemerofobní)

hemerofilie (hemerofilní) — vztah mezi výskytem rostliny a lidskou činností, projevující se pro rostlinu příznivě; pro označení stupně uvedeného vztahu lze používat termínů v pořadí: *ahemerofilní* (nesnáší činnost člověka), *oligohemerofilní*, *mezohemerofilní*, *euhemerofilní* a *panhemerofilní* (výskyt zcela odvislý od činnosti člověka). Za totožné je možno považovat termíny, jak je navrhl JALAS (1955), tj. *panhemerofobní*, *euhemerofobní*, *mezohemerofobní*, *oligohemerofobní* a *ahemerofobní*, resp. FALIŇSKI (1966), tj. *presynantropní*, *protosynantropní*, *polysynantropní*, *metasynantropní*, *ensynantropní*, a *pansynantropní*. — (= *antropofilní*) — Viz *hemeradiofor*, *hemerofobie*

hemerofobie (hemerofobní) — vztah mezi výskytem rostliny v území původní a lidskou činností, projevující se pro rostlinu nepříznivě. — (= *antiapofyt*, *antropofobní*, *hemerobie*)

hemerofyt (hemerofytní) — rostlina do území člověkem záměrně zavedená z jiných území. Hemerofyty lze členit na *ergasiofyty*, *ergasiofygofyty* a *ergasiolipofyty*. — (= *antropochor*). — Viz *apohemerofyt*

hemerochor (hemerochorní) = *xenofyt*

hemerochorie (hemerochor, hemerochorní) — diseminace diaspór lidskou činností. Lze rozlišovat *agestochorii*, *ergasiochorii*, *typochorii* a *speirochorii*. — (= *antropochorie*, *antropochorofyt*, *brotochorie*, *synantropochorie*). — Viz *antropohydrochorie*, *antropozoochorie*, *polemochorie*

hemeronaturalizace — zdomácnění hemerofytů. — (= *aklimatizace*)

hemiagriofyt — neoindigenofyt zdomácnělý na stanovištích zčásti přirozených

hemiagroneofyt (hemiagroneofytní) — termín užívaný pro segetální rostlinu, zaujímající postavení mezi archeofytem a neofytem

hemianemochorie — typ *anemochorie* s diseminací diaspór nedokonale uzpůsobených k letu, takže jsou roznášeny pouze na kratší vzdálenosti

hemiantropofilní areál — termín pro areál zčásti primární a zčásti sekundární

hemiapofyt (hemiapofytní) — rostlina v území původní, ale se sklonem k apofytizaci, vyskytující se v obdělávaných územích na stanovištích, jež se od původních nebo přirozených stanovišť liší pouze nepatrně

herpautochorie (herpautochor, herpautochorní) = *geoautochorie*

heterogenní disjunkce — disjunkce mezi areály taxónů blíže příbuzných

heterochorie — typ diseminace morfologicky rozdílnými diaspórami, rozšiřujícími se odlišným způsobem

heterokarpická diplochorie — jev, kdy morfologicky rozdílné diaspóry téhož taxónu se rozšiřují odlišným způsobem

heterokarpická homochorie = *heterokarpická monochorie*

heterokarpická monochorie — jev, kdy morfologicky rozdílné diaspóry téhož taxónu se rozšiřují stejným způsobem. — (= *heterokarpická homochorie*)

hiát — mezera v diskontinuítním areálu

historická fytogeografie = *chorogenie*

[*historický element* — termín pro označení temporálního charakteru ortantu nebo migrantu]

holapofyt (holapofytní) — termín pro označení rostliny v území původní, jež je průvodcem porostů kulturních rostlin a jejíž primární původní areál se už nezachoval nebo rostliny, jež vznikla až v kultuře. — Viz *deuteroapofyt*

holoagriofyt — neoindigenofyt zdomácnělý na přirozených stanovištích

holoareál — území areálu taxónu v celém rozsahu. — (= *floroareál*)

homogenní disjunkce — disjunkce mezi dílčími areály téhož taxónu

homochorie (homochor, homochorní) = *monochorie*

horizont — termín použitelný pro podrobnější členění výskového stupně; je to vyšší dělicí jednotka než fáze

horizontální členění vegetace — plošné rozdělení povrchu Země v území na základě podobnosti vegetace, resp. květeny. Základní jednotky tohoto členění jsou v sestupném pořadí: vegetační zóna, oblast, župa, podžupa, rajón, okres, úsek a skupina. Jako pomocných jednotek lze použít termínů: podzóna, podrajón, podokres, podúsek a podskupina. Pro horizontální členění vegetace na základě primárních florogenetických pracenter se používá termínu květenná říše. — (= plošné členění vegetace)

horizontální pseudovikarismus — typ regionálního pseudovikarismu, kdy areály pseudovikariantů se vylučují územím svého rozšíření horizontálně

horizontální vikarismus — typ regionálního vikarismu, kdy areály vikariantů se vylučují územím svého rozšíření horizontálně

hranice areálu — spojnice mezních nalezišť výskytu taxonu

hraniční prvek — typ územního prvku, dosahujícího v území hranice svého rozšíření; k jeho označení se používá termínů odvozených z názvů světových stran

hydatochorie (hydatochor, hydatochorní) = hydrochorie

hydroanemochorie = anemohydrochorie

hydrochorie (hydrochor, hydrochorní) — typ diseminace diaspór, přizpůsobenými k rozšiřování vodou. Typy hydrochorie jsou: anemohydrochorie, boleohydrochorie, antropohydrochorie, bythiohydrochorie, chionohydrochorie, nautohydrochorie, ombrohydrochorie, thalasochorie. — (= hydatochorie, limnochorie)

chamaeanemochorie = geoanemochorie

chamaechorie = geonemochorie

chersofyt = rudérál

chionoanemochorie — typ anemochorie s diseminací diaspór v pohyblivém se převíraném sněhu. — (= anemochionochorie, chionochorie)

chionohydrochorie — typ diseminace diaspór pohybem ledu na vodních tocích

chionochorie = chionoanemochorie

chiropterochorie — typ endozoochorie prostřednictvím netopýrů

chomafyt (chomafytní) = deuteroapofyt

[*chomapofyt* (chomapofytní) = deuteroapofyt; podle některých autorů termín pro typ autapofytu, vyskytujícího se na rumišťích, skládkách odpadků apod.]

chomofyt (chomofytní) = rudérál

choreologie = karpobiologie

chorogeneze (chorogenetický) — historie vzniku a vývoje rozšíření taxonů (cenotaxonů). — Viz areálogeneze

chorogenie — odvětví fytogeografie, studující chorogenezi. Součástí chorogenie je florogenie. — (= epiontologie, historická fytogeografie, vývojová fytogeografie). — Viz areálogenie

chorologie (chorologický) — odvětví biologie, studující rozšíření organismů. — Viz areálogenie, fytogeografie, synchorologie

[*chronelement* (chronelementový) — termín pro označení temporálního charakteru ortantu]

idiochor (idiochorní) — rostlina, jež se do území nastěhovala bez pomoci člověka

idiochorofyt — rostlina, mající pevné místo již v původní vegetaci. — Viz indigenní

imigrace (imigrační) — přistěhování taxonu do určitého území

imigrant (imigrantní) — taxon, který se do určitého území přistěhoval. — Viz demigrant, remigrant, reservant

indigenní — indigenní rostliny, společný termín pro rostliny plané, apofytní a kultigenní domácí. — (= domácí). — Viz autochtonní, idiochorofyt

inkludovaný areál — inkludované areály, areály dvou taxonů velikostí rozdílné, menší z nich je uzavřen ve větším

intermontánní disjunkce — disjunkce v rozšíření oreofytu, jehož areál zaujímá nejméně dvě oddělená, samostatná pohoří. — Viz oreofyt

intraregionální pseudovikarismus — typ pseudovikarismu, kdy rozšíření pseudovikariantů se vylučuje výskytem na odlišných typech stanoviště (p. ekologický) nebo rozdílným životním cyklem (p. temporální)

intraregionální vikarismus — typ vikarismu, kdy rozšíření vikariantů se vylučuje výskytem na odlišných typech stanoviště nebo rozdílným životním cyklem. Intraregionální vikarismus lze členit na v. ekologický a na v. temporální

invázní taxon — taxon často plodící a tvořící množství diaspór, jež se snadno rozšiřují; semena dobře klíčí

iradiace (iradiační) — pronikání taxonu z území jeho hlavního výskytu ve více směrech do sousedních území výběžky areálu nebo exklávami. — Viz penetrace

izolované naleziště — exkláva s ojedinělými nalezišti nebo s jediným nalezištěm. Podle charakteru vzniku lze rozlišovat i. n. reliktní (zbytky dřívějšího rozšíření) a i. n. předsunuté (rozšíření ze současné doby)

karpobiologie — odvětví botaniky, studující diseminaci rostlin. — (= choreologie)
karpochorie (karpochor, karpochorní) — typ diseminace diaspór prostřednictvím diaspór téhož druhu nebo diaspór jiných druhů
kenapofyt (kenapofytin) — autapofyt nových antropogenních podkladů
kenofyt — termín pro fytogeografické pojetí neofytu
klimatický relikt — typ reliktu, udržující se působením speciálních klimatických podmínek v místě uchování; zvláštní typ k. r. je dealpínský relikt
koextenzivní areál — koextenzivní areály, areály pokrývající při vzájemném srovnání území nejméně z 90 % stejné
kolonista (kolonistický) = xenofyt
komponent (komponentový) = areáلتyp
konelement (konelementový) — jednotka květenného elementu, vyjadřující vázanost taxónu ke dvěma sousedním květenným územím nebo jejich částem anebo ke dvěma částem jednoho květenného území; k jeho označení se používá termínů složených z názvů pro květenná území nebo jejich části
kontinentálně oceanická disjunkce — typ disjunkce, kdy hiát v rozšíření taxónu zaujímá pevnina i oceán
kontinentální disjunkce — typ disjunkce, kdy hiát v rozšíření taxónu zaujímá pevnina
kontinuitní areál — areál se souvislým územím rozšíření taxónu; jednotlivá naleziště jsou tak blízko, že je možné vzájemné biologické ovlivňování rostlin (opylování, rozšiřování z jedné místní populace do druhé). — Viz diskontinuitní areál
konzervativní paleoendemit = regresivní paleoendemit
kormautochorie (kormautochor, kormautochorní) = geoautochorie
kosmopolit (kosmopolitický, kosmopolitní) — taxón s rozšířením nejméně ve čtyřech dílech světa. — (= kosmotropický, pandemický, pangeický)
kosmotropický = kosmopolitický
kryptoendemit — termín pro endemický taxón, lišící se od příbuzného taxónu pouze cytologií; taxonomicky nebyl takový taxón zatím hodnocen
kultigenní cizí rostlina — kultigenní alochtonní antropofytin rostlina, jejíž výskyt v území je závislý výhradně na činnosti člověka
kultigenní domácí rostlina — kultigenní autochtonní rostlina, kterou člověk zavedl do kultury z domácí květeny. — Viz indigenní
kulturní areál — areál taxónu kulturního původu, známého jen z kultury
kulturní relikt — zbytek kultury dříve pěstované rostliny
kulturní sekundární areál — část areálu taxónu, vzniklá záměrným pěstováním taxónu
kumulokarpie = synaptospermie
kvasispontánní = neindigenofytin
květena (květenný) — soubor taxónů rostoucích v daném území, resp. na daném místě. — (= flóra). — Viz florula
květenná říše — jednotka fytogeografického členění, založená na předpokládaných primárních filogenetických pracentrech. Květenné říše se liší přítomností (nepřítomností) nebo rozdílným stupněm vývoje jednotlivých zastoupených čeledí. Zpravidla se rozeznává šest květenných říší: Holarktis, Paleotropis, Neotropis, Capensis, Australis a Antarktis (květenná říše holarktická, paleotropická, neotropická, kapská, australská a antarktická)
květenné území — území s převládajícím typem vegetace, s vlastní květenou, pro území význačnou
květenný element — jednotka pro vyjádření vázanosti taxónu na určité květenné území; při zařazení taxónu do květenného elementu se zdůrazňuje, že jeho hlavní rozšíření je v určitém květenném území. Názvy květenných elementů se odvozují od pojmenování příslušných květenných území. — Viz konelement, květenný subelement, penetrant
květenný subelement — jednotka květenného elementu, vyjadřující vázanost taxónu k určité části květenného území; označuje se názvem příslušné části květenného území
leimapofyt (leimapofytin) — autapofyt antropogenních luk a trávníků
limnochorie = hydrochorie
lokalita (lokalitový) — místo výskytu taxónu, určené zeměpisně. Podle stupně v přesnosti zeměpisného určení lze rozeznávat makro-, mezo- a mikrolokality. — (= naleziště)
lokální endemit = stenoendemit
lokální prvek — územní prvek, jehož výskyt v území je omezený a izolovaný od výskytu v sousedních oblastech
lokální pseudovikarismus — typ pseudovikarismu, kdy vylučování pseudovikariantů se projevuje v části území jejich společného výskytu
lokální relikt — relikt omezený na velmi malé území

makroareál (makroareálový) — areál skoro kosmopolitický nebo zaujímající celý díl světa, celou vegetační zónu nebo alespoň zónu v jednom dílu světa. — (= eurychorní areál)

makroareálofyt (makroareálofytní) — taxón s makroareálem. — (= eurychor, polychor)

makroautopofyt (makroautopofytní) — „silný“ autopofyt, vyskytující se v území převážně pouze na druhotných stanovištích

makrobiokarpie = bradysporie (viz diseminace)

makrodisjunkce (makrodisjunktivní) — typ disjunkce, jejíž rozsah, tj. vzdálenost dílčích areálů, je zhruba větší než 1000 km

makroendemit (makroendemický) — endemit v hodnotě nejméně druhu

makrogeanemochorie (makrogeanemochor, makrogeanemochorní) — typ geanemochorie, kdy celá rostlina se zralými diasporami je poháněna po zemi větrem. — (= makrogeochorie, pervolvent)

makrogeochorie (makrogeochor, makrogeochorní) = makrogeanemochorie

makrolokalita (makrolokalitový) — termín pro naleziště, jehož poloha je udána s přesností řádu kilometrů

mamaliochorie (mamaliochor, mamaliochorní) — typ zoochorie, kdy diaspory se rozšiřují pomocí savačů. — Viz epimamaliochorie

mechanochorie (mechanochor, mechanochorní) = boleautochorie

[*mechanochorie* = termín používaný někdy pro agestochorii a ergasiochorii]

melasyntantropní — viz hemerofilie

meteoranemochorie = plananemochorie

mezoareál (mezoareálový) — areál středního rozsahu, zaujímající např. část dílu světa, část vegetační zóny v jednom dílu světa, několik sousedních pohoří apod.

mezoareálofyt (mezoareálofytní) — taxón s mezoareálem

mezoautopofyt (mezoautopofytní) — „střední“ autopofyt, vyskytující se v území ± ve stejném stupni zastoupení na prvotních i druhotných stanovištích

mezohemerofilní — viz hemerofilie

mezohemerofobní — viz hemerofilie

mezolokalita (mezolokalitový) — termín pro naleziště, jehož poloha je udána s přesností řádu stovek metrů

migrace (migrační) — rozšiřování migrátoru z jedné oblasti do jiné nebo do jiných oblastí. Podle dalšího taxonomického vývoje migrátoru lze rozeznávat m. autonomní a m. sukcesivní. Podle počtu směru při šíření ortantu z místa vzniku lze rozlišovat m. jedno-, dvou- a vícesměrnou. — Viz imigrace

migrace dvousměrná — migrace ortantu z místa vzniku, postupující ve dvou směrech

migrace jednosměrná — migrace ortantu z místa vzniku, postupující v jednom směru

migrace vícesměrná — migrace ortantu z místa vzniku, postupující ve více směrech

migrační element = migrant

migrant (migrantní, migrantový) — taxóny, migrující do určitého území stejnou cestou a ve stejné době. Pro migranty se užívá termínů podle směru migrace do území. V některých případech je účelné připojit název území, kudy migrace probíhala. Druhou součástí označení typu migrantu je doba migrace. — (= migrační element, migroelement, migrochroelement). — Viz migrátor

migrantní pseudovikarismus — typ pseudovikarismu, kdy oba pseudovikarianti jsou alochtonní, migrovali do dnešních vylučujících se areálů z oblastí svého vzniku

migrátor (migrátorový, migrátorní) — označení taxónu, který se rozšiřuje, tj. migruje z místa svého vzniku

migroelement (migroelementový) = migrant

migrochroelement (migrochroelementový) = migrant

migrující relik = transient

mikroareál (mikroareálový) — areál malého rozsahu, zaujímající např. určitou část pohoří, horské údolí, kopec, jezero apod. — (= stenochorní areál)

mikroareálofyt (mikroareálofytní) — taxón s mikroareálem. — (= stenochor)

mikroautopofyt (mikroautopofytní) — „slabý“ autopofyt, vyskytující se v území převážně na původních a přirozených, řidčeji na druhotných stanovištích

mikrodisjunkce (mikrodisjunktivní) — typ disjunkce, jejíž rozsah, tj. vzdálenost dílčích areálů, je ± 100 km

mikroendemit (mikroendemický) — endemit v hodnotě vnitrodruhové

mikrogeanemochorie (mikrogeanemochor, mikrogeanemochorní) — typ geanemochorie, kdy synaptospermní nebo jednotlivé diaspory jsou poháněny po zemi větrem. — (= mikrogeochorie).

mikrogeochorie (mikrogeochor, mikrogeochorní) = mikrogeanemochorie

mikrolokalita (mikrolokalitový) — termín pro naleziště, jehož poloha je udána s přesností řádu metrů

monochorie (monochor, monochorní) — typ diseminace diaspórami, rozšiřujícími se jediným způsobem. — (= homochorie)

monotopický, monotopní vznik — vznik taxónu na jediném místě. — Viz polytopický
monotopismus — označení jevu, kdy taxón vznikl na jediném místě. — Viz polytopismus
myrmekochorie (myrmekochor, myrmekochorní) — typ zoochorie, kdy diaspóry rozšiřují mravenci. — (= stomatochorie)

myxokarpie = myxospermie

myxospermie (myxospermický) — označení jevu, kdy povrch diaspór po navlhčení zesilovatí, stane se lepivý a tím schopný diseminace, většinou zoochorní. — (= myxokarpie)

naleziště = lokalita

naturalizace (naturalizační) — přizpůsobení rostlin v území původně cizích podmínkám nového prostředí. — Viz hemeronaturalizace, xenonaturalizace

nautohydrochorie (nautohydrochor, nautohydrochorní) — typ hydrochorie, kdy diaspóry se rozšiřují volným plaváním na vodní hladině

neocendismus — jev, kdy v určitém území vznikly neoendemity a jsou na ně svým výskytem vázány

neocendit (neocendemický) — typ endemitu s těsnými vztahy k příbuzným taxónům. Jeho vznik lze předpokládat nejdrívě v glaciálu. Obvykle jsou neocendemity taxóny nižší hodnoty než druh nebo tzv. malé druhy

neogegasiofyt (neogegasiofytní) — ergasiofyt zavedený do kultury zdomácněním planého taxónu v novějším až nejnovějším historickém období

neofyt (neofytní) — xenofyt zavlečený do území až v historické době a tam zdomácnělý nebo se jen přechodně vyskytující. Lze rozlišovat: efemerofyty, epekoifyty a neoindigenofyty. — Podle způsobů rozmnožování člení FALIŇSKÍ (1969) neofyty na proneofyty (rostliny na přirozených stanovištích dosud nezdomácnělé, s neúplným rozmnožovacím cyklem), euneofyty (rostliny na přirozených stanovištích zdomácnělé, s úplným rozmnožovacím cyklem), paraneofyty (rostliny na přirozených stanovištích zdomácnělé, rozmnožující se pouze vegetativně) a postneofyty (rostliny dokonale zdomácnělé, přeměňující původní společenstva v nová). Stupně této neofytizace lze nazvat proneofytismus, euneofytismus, paraneofytismus a postneofytismus. — (= agro-neofyt, neosynantrop). — Viz kenofyt, xenospontánní

neoindigenofyt (neoindigenofytní) — neofyt v území zdomácnělý, vyskytující se v přirozených rostlinných společenstvech na přirozených, činností člověka podstatně neovlivněných stanovištích. Někdy se neoindigenofyti člení na holoagrioifyty a hemiagrioifyty. — (= agrioifyt, kvasispontánní, xenoagrioifyt)

neosynantrop = neofyt

oblast (oblastní) — nejvyšší dělicí jednotka členění vegetačních zón (podzón) pro území, vyznačující se druhovým až rodovým endemismem, vlastními fytoecologickými jednotkami v hodnotě řádu až třídy. Např. evropské Alpidy, území evropského listnatého lesa

oceanická disjunkce — typ disjunkce, kdy hiát tvoří oceán

oekiofygofyt (oekiofygofytní) = ekiofygofyt (ekiofygofytní)

oekiofyt (oekiofytní) = ekiofyt (ekiofytní)

oekioliopofyt (oekioliopofytní) = ekioliopofyt (ekioliopofytní)

okres (okresní, okresový) — dělicí jednotka pro členění podžupy, pro území, jehož vlastní charakter je vzhledem k sousedním územím určen floristickou rozdílností, způsobenou chyběním určitých reliktních a migrantů; vlastní fytoecologické jednotky, v rozsahu asociace (šířeji pojaté), chybějí. Např. Šumava, Belanské Tatry

okruh areáltypů — vyšší areón pro klasifikaci areáltypů, shrnující areáltypy podle jejich umístění v jedné, ve dvou nebo ve více vegetačních zónách

oligohemerofilní — viz hemerofilie

oligohemerofobní — viz hemerofilie

ombrohydrochorie (ombrohydrochor, ombrohydrochorní) — typ hydrochorie, kdy diaspóry se rozšiřují splavováním dešťovými srážkami

oreocendit (oreocendemický) — endemit vázaný na hory

oreofyt (oreofytní) — taxón rozšířený v horách. — (= orofyt). Viz intermontánní disjunkce, oreofytismus

oreofytismus — vázanost výskytu rostlin na hory

ornitochorie (ornitochor, ornitochorní) — typ zoochorie, kdy diaspóry jsou rozšiřovány ptáky. Lze členit na epiornitochorii a endoornitochorii

orofyt (orofytismus) = oreofyt (oreofytismus)

ortant (ortantní) — taxóny, vzniklé na téměř místě v tutéž dobu. Název ortantu se odvozuje od pojmenování zóny (podzóny) nebo od geografických označení území, kde taxón předpokládáně vznikl. Druhou součástí označení ortantu je doba jeho vzniku. — (= genetický element, genoelement)

ortantní pseudovikarismus — typ pseudovikarismu, kdy oba pseudovikarianti jsou ve svých vylučujících se areálech autochtonní

ortomigrantní pseudovikarismus — typ pseudovikarismu, kdy jeden z pseudovikariantů je ve svém dnešním areálu autochtonní, druhý však alochtonní

ostrůvkovitý areál — diskontinuitní areál složený z několika sice malých, ale $\pm$ stejně velkých areálů

paleoendemismus — jev, kdy v určitém území vznikly paleoendemy a jsou na ně svým výskytem vázány. Člení se na p. progresivní a na p. regresivní

paleoendemit (paleoendemický) — typ endemitu taxonomicky vyhraněný a většinou zcela izolovaný, vzniklý nejpozději v terciéru. Většinou je to druh nebo taxón vyšší taxonomické hodnoty. Paleoendemy se člení na p. progresivní a na p. regresivní. — (= archeoendemit, reliktní endemit)

pandemický = kosmopolitický

pangeický = kosmopolitický

panhemerofilní — viz hemerofilie

panhemerofobní — viz hemerofilie

pansynantropní — viz hemerofilie

paraneofyt (paraneofytismus) — viz neofyt

pasant (pasantní) = efemerofyt

patroendemit (patroendemický) — diploidní, tudíž vývojově starší taxón, jenž v sousedních územích je nahrazen příbuznými polyploidními taxóny. Polyploidii vznikli alopolyploidii, řidčeji autopolyploidii. Jejich areály jsou zpravidla rozsáhlejší než areály příslušných příbuzných diploidních taxónů

penalpín (penalpínský) — taxón, který je svým původem a zejména rozšířením vázán na polohy pod lesní hranici, vystupuje však na vhodných místech také do alpínského stupně. Podle původnosti výskytu v alpínském stupni se penalpíny člení na p. primární a na p. sekundární. — (= adalpín). — Viz dealpín

penalpinismus — jev, kdy určité taxóny vystupují ze svého původního areálu v nižších stupních vertikálního členění vegetace na vhodných místech do alpínského stupně. — Viz dealpinismus

penetrace (penetrační) — pronikání taxónu z území jeho hlavního výskytu do sousedního území v jednom směru. — Viz iradiace

penetrant (penetrantní) — jednotka květenného elementu, vyjadřující vázanost taxónu na určité květenné území, přičemž taxón přesahuje svým rozšířením do sousedního květenného území nebo do sousedních květenných území. Název penetrantu se shoduje s označením květenného území, v němž se penetrant převážně vyskytuje

perialpín (perialpínský) — taxón, který je svým rozšířením vázán v pohořích na výškově stupně pod hranici lesa. — Viz cirkumalpínský

pervolvent = makrogeanemochor

plananemochorie (plananemochor, plananemochorní) — typ anemochorie s diseminací diaspór jejich plachtěním ve vzduchu na kratší vzdálenost. — (= meteoranemochorie)

planý — planá rostlina, rostlina autochtonní nebo alochtonní spontánní. — (= spontánní). — Viz indigenní

plastický areál — areál, jehož území se v průběhu doby, např. od glaciálu do dneška, měnilo. — Viz rigidní areál

plošné členění vegetace — horizontální členění vegetace

pluriregionální taxón — taxón rozšířený ve více květenných územích, ale nevykazující zvláštní vztah k některému nebo k některým z nich. — (= polydemický taxón)

plurizonální — zahrnující více zón. — (= polyzonální)

podoblast (podoblastní) — pomocná dělicí jednotka pro další členění oblasti

podokres (podokresový) — pomocná dělicí jednotka pro další členění okresu

podrajón (podrajónový) — pomocná dělicí jednotka pro další členění rajónu

podskupina (podskupinový) — pomocná dělicí jednotka pro další členění skupiny

podúsek (podúsekový) — pomocná dělicí jednotka pro další členění úseku

podzóna (podzónový) — pomocná dělicí jednotka pro další členění zóny

podžupa (podžupový) — dělicí jednotka pro další členění župy, pro území nejvýš s druhovým, zpravidla však jen s vnitrodruhovým endemismem, charakteru neoendemitů, s vlastními fytoecologickými jednotkami. Např. Západní Karpaty, podžupa herecynské květeny apod.

pogonochorie (pogonochor, pogonochorní) — viz diseminace

polemochorie (polemochor, polemochorní) — typ diseminace, kdy rozšiřování diaspór je způsobeno vojenskou činností. — Viz hemerochorie

polydemický taxón = pluriregionální taxón

polydisjunktivní areál — areál s více než se dvěma disjunkcemi. — Viz disjunktivní areál

[*polychor* (polychorní) = makroareálofyt]

polychorie (polychor, polychorní) — typ diseminace diaspórami, rozšiřujícími se více způsoby než dvěma

polysynantropní — viz hemerofilie

polytopický, polytopní vznik — vznik téhož taxónu na více místech nezávisle na sobě. — Viz monotopický

polytopismus — označení jevu, kdy týž taxón vznikl na více místech nezávisle na sobě na základě souběžného, paralelního vývoje. — Viz monotopismus

polyzonální = plurizonální

postneofyt (postneofytismus) — viz neofyt

pra-areál (pra-areálový) — území předpokládaného vzniku taxónu. — (= středisko vzniku)

práh disjunkce — území ležící vně hranice areálu taxónu, kam by se taxón mohl přirozenými způsoby ještě rozšířit a kde by byl ve stálém biologickém spojení s populacemi vlastního areálu

práva disjunkce — disjunkce mezi dílčími areály, vzniklá rozpadem původního kontinuitního areálu

[*prealpin* (prealpínský) — termín používaný původně pro taxón, jehož výskyt je vázán převážně na předhoří Alp, resp. na předhoří středoevropských Alpídi]

presynantropní — viz hemerofilie

primární areál — areál taxónu vzniklý spontánně, bez vlivu činnosti člověka. — (= přirozený areál, spontánní areál)

primární ergasiofyta — typ ergasiofyty, známý výhradně jako prastará kulturní rostlina, s původem dosud nevysvětleným

primární penalpin — typ penalpinu s přirozeným výskytem v alpínském stupni

primární středisko proměnlivosti — středisko proměnlivosti totožné se střediskem vzniku taxónu

proantropní rostlina = proantropofyt

proantropofyt (proantropofytní) — autochtonní, původní rostlina, jejíž areál se činností člověka nezvětšuje a jejíž rozšíření se nezhušťuje. K proantropofytům patří endemity a spontánní migranty. — (= proantropní rostlina). — Viz synantropofyt

progresivní areál — areál se sklonem se zvětšovat

progresivní paleoendemit (p. paleoendemismus) — typ paleoendemitu, projevující svou vysokou životaschopnost vytvářením dalších taxónů. — (= aktivní paleoendemit)

proneofyt (proneofytismus) — viz neofyt

protosynantropní — viz hemerofilie

provincie = župa

předsunutě naleziště — naleziště taxónu vzniklé nedávno při rozšiřování taxónu z původního areálu

přesahující prvek — typ územního prvku, jehož areál zaujímá celé příslušné území a přesahuje ještě za jeho hranice

přirozený areál = primární areál

psamoendemit (psamoendemický) — typ endemitu, vázaný na váte pisky

pseudoanemochorie — označení typu diseminace, kdy diaspóry jsou rozšiřovány větrem, i když nejsou přizpůsobeny k anemochorii

pseudoapofyt (pseudoapofytní) — typ autapofytu, který se udržel na změněném stanovišti jedině pomocí podzemních orgánů

pseudodisjunkce (pseudodisjunktivní) — hiát mezi areály, v jehož území se taxón v minulosti nikdy nevyskytoval. Pseudodisjunkce mohla vzniknout rozšířením taxónu „skokem“ nebo v některých případech pravděpodobně jeho polytopním vznikem

pseudoendemit (pseudoendemický) — termín pro taxón, který byl zjištěn na jediném nalezišti a pouze jedenkrát. Pseudoendemity jsou taxóny neúplně prostudované, nebo jde o mutanty, jež se vyskytly jedenkrát a pak zmizely. Někdy se termínu pseudoendemit používá pro taxón, který se pokládal za endemita na základě jeho nedostatečně známého skutečného areálu

pseudorelikt (pseudoreliktní) — termín pro taxón, jehož izolovaný výskyt sice připomíná reliktní výskyt, není to však výsledek dřívějšího rozšíření, ale představuje jen předsunutě naleziště, vzniklé novým rozšířením taxónu „skokem“, často vlivem činnosti člověka

pseudovikariant (pseudovikariantní) — pseudovikarianti, termín pro příbuzné taxóny, jež se svým rozšířením vylučují, avšak jejichž nejbližší předek není společný. — (= pseudovikarinta). — Viz vikariant —

pseudovikarismus — jev, kdy příbuzné taxóny se ve svém rozšíření vylučují, avšak jejich nejbližší předek není společný. Podle původu lze rozeznávat p. ortantní, p. migrantní a p. orto-

migrantní, z geografického hlediska p. regionální a p. intraregionální. — Viz exkluze, lokální pseudovikarismus, substituce, vikarismus

pseudovikarista (pseudovikaristový) = pseudovikariant

pterochorie (pterochor, pterochorní) — viz diseminace

rajón (rajónový) — dělicí jednotka horizontálního členění vegetace pro další rozčlenění podžupy

recentní dealpín — typ dealpínu, jehož dealpínský výskyt pochází ze současné nebo nedávné doby

refugiální relikť — typ reliktu, vyskytující se v refugiu, jehož ekologické podmínky se od vzniku refugia do dneška změnilý jen nepatrně

refugium — území uchování taxónu, do něhož byl taxón zatlačen nepříznivými podmínkami prostředí ze svého dřívějšího areálu, který však s dnešním refugiem taxónu nesouvisel, nebyl jeho součástí. — Viz residuum

regionální pseudovikarismus — typ pseudovikarismu, kdy areály pseudovikariantů se vylučují různým územím svého rozšíření. Regionální pseudovikarismus lze členit na r. p. horizontální a na r. p. vertikální

regionální vikarismus — typ vikarismu, kdy vikarianti jsou rozšířeni ve dvou geograficky se vylučujících územích. Regionální vikarismus lze členit na r. v. horizontální a na r. v. vertikální. — (= geografický vikarismus)

regresivní areál — areál se sklonem se zmenšovat

regresivní paleoendemit (r. paleoendemismus) — typ paleoendemitu, uchovávajícího se na místě svého předpokládaného vzniku beze změn, tj. bez dalšího vývoje. — (= konzervativní paleoendemit)

relikť (reliktní) — taxón (cenotaxón), který přečkal nepříznivé podmínky v místě uchování, které je součástí jeho dnešního areálu. Areál reliktu je skoro vždy areál menšího rozsahu nebo diskontinuitní areál s exklávami anebo areál regresivní. Relikty se označují a člení podle dob, kdy se příslušné území stalo refugiem nebo residuem (viz temporální relikť). Podle místa vzniku reliktu lze relikty dělit na r. autochtonní a na r. alochtonní. Podle základních podmínek prostředí, jež umožnily uchování reliktu, lze rozeznávat r. klimatický (k němu patří dealpínský relikť), r. edafický a r. geomorfologický. Dále lze rozlišovat r. fytocenologický, r. antropogenní, r. antropofugní a r. kulturní. Podle vztahu dřívějšího areálu taxónu k místu uchování lze odlišovat superstant a fugant. Podle chování reliktu od doby skončení nepříznivých podmínek, jež byly podnětem ke vzniku reliktu, lze rozeznávat residuant a transient. — (= epibiotik). — Viz centrum reliktu, pseudorelikť, r. autogenetický, r. disharmonický, r. refugiální

reliktní dealpín — dealpín zatlačený do nižších poloh během glaciálu

reliktní endemit = paleoendemit

reliktní naleziště — naleziště taxónu, představující zbytek dřívějšího rozsáhlejšího areálu taxónu

remigrant (remigrantní) — taxón, který se z určitého území vystěhoval a za zloštěných podmínek prostředí se nastěhoval zase zpět. — Viz demigrant, imigrant, reservant

reservant (reservantní) — taxón, který v určitém území přetřval nepříznivé podmínky prostředí. — Viz demigrant, imigrant, remigrant

residuant (residuantní) — typ reliktu, jehož výskyt je vázán výhradně jen na území uchování, jeho areál je rigidní nebo regresivní. — (= absolutní relikť)

residuum (residuální) — území uchování taxónu, jež bylo součástí jeho dřívějšího areálu. — Viz refugium

rigidní areál — areál během určité doby, např. od glaciálu, rozsahem se neměnicí. — Viz plastický areál

ripsozoismus = boleozoochorie

ripsozoochorie = boleozoochorie

rostlinstvo = vegetace

ruderál (ruderální) — rostlina vyskytující se skoro výhradně na rumišťech, skládkách odpadků a pustých místech v blízkosti sídliště člověka apod., tj. na místech činnosti člověka ovlivněných, ale s neobdělávanou půdou. — (= chersofyt, chomofyt rumištní). — Viz segetál

rumištní = ruderální

rypochorie — diseminace diaspór v odpadu po zpracování vlny nebo bavlny

sarkochorie (sarkochor, sarkochorní) — viz diseminace

saurochorie — typ endozoochorie pomocí plazů

segetál (segetální) — rostlina vyskytující se v kulturách obilí jako plevel. Segetály lze členit na agrochimofyty a tameiochimofyty. — (= agrestál, agrofyt). — Viz ruderál.

sejunktivní areál — diskontinuitní areál, v jehož hiátu jsou sice vhodné přírodní podmínky pro výskyt taxónu, který tam však přesto chybí

sekulární sukcese — postupné změny ve složení vegetace, probíhající v průběhu věků, v rozmezí několika set až tisíců let. Např. změny vegetace v postglaciálu

sekundární areál — část území areálu, vzniklá činností člověka. Sekundární a. lze členit na spontánní s. a. a adventivní s. a., u pěstovaných rostlin na kulturní s. a. a na kulturní areál

sekundární ergasiofyt — ergasiofyt vzniklý z plevle, který doprovázel kultury primárních ergasiofytů v předhistorické době

sekundární penálpín — typ penálpínu s druhotným výskytem v alpínském stupni

sekundární středisko proměnlivosti — středisko proměnlivosti taxónu, jež není totožné se střediskem vzniku taxónu

separovaný areál — areál oddělený od jiného areálu hiátem

serpentinoendemit (serpentinoendemický) — typ endemitu vázaný na serpentínové podklady

schizoendemit (schizoendemický) — endemity vzniklé pozvolným vývojem ze společného předka geografickou izolací nebo diferenciací v různých částech jeho rozsáhlejšího kontinuitního areálu. Jsou to vikarizující taxóny v hodnotě poddruhu až rodu

sklerochorie (sklerochor, sklerochorní) — viz diseminace

skupina (skupinový) — nejnižší základní jednotka pro horizontální členění vegetace

speirochorie — diseminace diaspór pomocí výsevu

spontánní = planý

spontánní areál = primární areál

spontánní sekundární areál — sekundární areál, jehož území zaujal taxón spontánně. Např. některé druhy rostoucí na loukách

sporadický areál — diskontinuitní areál, jehož arely jsou omezeny na ojedinělá nebo jednotlivá naleziště taxónu

sporochorie (sporochor, sporochorní) — viz diseminace

stanoviště (stanovištní) — místo výskytu taxónu, určené geograficky a ekologicky. — (= ekotop)

stenoendemit (stenoendemický) — typ endemitu s areálem velmi omezeným, vázaným např. na jediný vrch, jediné údolí apod. — (= lokální endemit). — Viz euryendemit

stenochor (stenochorní) = mikroareálofyt

stenochorní areál = mikroareál

stomatochorie = myrmekochorie

středisko genofondové — oblasti se zvýšenou proměnlivostí rostlin v jejich původním areálu, s předpokládaným nahromaděním genů podmiňujících variabilitu rostlin

středisko hojnosti — část areálu, v níž je taxón zastoupen nejhustěji

středisko proměnlivosti — území, v němž taxón v současné době vykazuje nejvyšší stupeň proměnlivosti. Lze rozeznávat primární s. p. a sekundární s. p.

středisko reliktů = centrum reliktů

středisko vzniku = pra-areál

subendemit (subendemický) — typ endemitu s areálem přesahujícím z území jeho vzniku zčásti do sousedního území

subspontánní = zplanělý

substituce (substituční) — označení jevu, kdy taxóny vzhledem i ekologickým chováním velmi podobné, fylogeneticky však zcela nepříbuzné, se v jednotlivých územích navzájem nahrazují. — Viz pseudovikarismus

sukcesivní migrace — typ migrace, kdy migrátor se stěhuje z místa vzniku, během migrace se však taxonomicky nemění

superstant (superstantní) — typ reliktu, který přežil nepříznivé podmínky prostředí v residuu

sympatrický — sympatrické taxóny, taxóny blíže příbuzné a rostoucí společně v téměř území. — Viz alopatrický

synagestochorie — diseminace diaspór prostřednictvím různých dopravních prostředků

synantrop (synantropní) = synantropofyt

synantropofyt (synantropofytů) — rostlina, jejíž areál se v minulosti rozšířil anebo se rozšiřuje v přítomnosti anebo se naleziště rostliny zhušťují vlivem činnosti člověka. Synantropofyty se člení na apofyty a antropofyty. — (= antropofilní rostlina, synantrop). — Viz adventivní, ruderal, segetál, vagant

synantropochorie = hemerochorie

synaptokarpie (synaptokarpický, synaptokarpní) — rozšiřování plodenství jako celku *synaptospermie* (synaptospermický, synaptospermní) — typ diseminace, kdy diaspóry téhož rostlinného druhu se shlukují a rozšiřují společně. — (= kumulokarpie)

syndalpin (syndalpinský) — typ dealpínu, jehož výskyt v nižších polohách je prostorově spojen s vývojově starším výskytem taxónu v alpínském stupni. — Viz apodealpin.

syndealpinismus — typ dealpinismu, kdy výskyt taxónu v nižších polohách je spojen s jeho vývojově starším výskytem v alpínském stupni. — Viz *apodealpinismus*

synchorologie (synchorologický) — odvětví botaniky, studující rozšíření vegetace

synzoismus = synzoochorie

synzoochorie (synzoochor, synzoochorní) — typ zoochorie s diseminací diaspór, rozšiřovaných záměrnou činností některých živočichů. K synzoochorii patří glirochorie, myrmekochorie, zčásti ornitochorie apod. — (= copiozoochorie, dyszoochorie, synzoismus)

tachysporie = diseminace tachysporická (viz diseminace)

tameiochimofyt (tameiochimofytí) — segetál zaplevelující osivo pěstovaných rostlin, s nímž přetrvává zimní období

telechorie (telechor, telechorní) — typ diseminace, kdy rozšiřování diaspór je umožněno na větší vzdálenosti od mateřské rostliny. — Viz *antitelechorie*

temporální pseudovikarismus — typ intraregionálního pseudovikarismu, kdy vylučování v rozšíření pseudovikariantů se projevuje časově rozdílným životním cyklem

temporální relikť — typ reliktu, rozlišovaný na základě jeho vztahu k době, během níž zaujal místo uchování. Podle absolutní chronologie lze rozeznávat relikť mesozoický, r. kenozoický a r. antropozoický. Podle vztahu k období glaciálu možno pak rozlišovat r. preglaciální, r. glaciální, r. interglaciální a r. postglaciální

temporální vikarismus — typ intraregionálního vikarismu, kdy vikarismus se projevuje v časově rozdílném životním cyklu vikariantů

thalasochorie — hydrochorie pomocí pohybů mořské vody. — (= halochorie)

topografický relikť = geomorfologický relikť

topochorie = antitelechorie

toposporie = antitelechorie

transgresivní areál — transgresivní areály, areály dvou taxónů, jež se zčásti překrývají

transgresivní zóna — oblast, v níž se areály dvou taxónů překrývají

transient (transientní) — typ reliktu, který později svůj areál z území uchování rozšiřuje; území uchování je reliktní částí jeho areálu. — (= adaptant, migrující relikť)

trypanokarpie = trypanospermie

trypanospermie (trypanospermický, trypanospermní) — typ diseminace, kdy diaspóry zpravidla rozšiřované větrem se mohou samočinně zavrtávat do půdy. — (= trypanokarpie)

třída areáltypů — vyšší areón pro klasifikaci areáltypů, zahrnující areáltypy podle jejich vazby k jedné, ke dvěma nebo k více vegetačním zónám

unizonální — zahrnující jednu zónu. — Viz *bizonální*, *plurizonální*

úsek (úsekový) — dílčí jednotka pro členění okresu, pro území význačné geomorfologicky. Např. Dolina Siedmich prameňov v Bolanských Tatrách, hora Boubín na Šumavě apod.

území hlavního výskytu — část diskontinuálního areálu rozsahem největší

území uchování — oblast, v níž relikť přežil nepříznivé podmínky prostředí. Lze rozlišovat *refugium* a *residuum*

územní prvek — fytogeografický prvek pro srovnání květeny menšího území, stanovený na základě vztahu ke studované oblasti. Je možno rozeznávat prvek přesahující, p. hraniční a p. lokální

vagant (vagantní) — synantropní taxón, který se v území sice vyskytuje, jehož naleziště jsou však dočasná

vegetace (vegetační) — rostlinná pokrývka, rostlinný kryt určitého stanoviště, resp. určitého území. (= rostlinstvo). — Viz *vegetační typ*

vegetační pás — část reliéfu krajiny, rozkládající se v určitém rozmezí nadmořských výšek, s charakteristickými klimatickými podmínkami a s význačným, v něm převládajícím vegetačním typem. Od nejnižších do nejvyšších nadmořských výšek lze rozeznávat tyto vegetační pásy: planární, kolinní, oreální, alpestrinní a nivózní

vegetační stupeň — jednotka vertikálního členění vegetace pro rozdělení vegetačních pásů v určitém území; pro jejich vymezení lze proto uvést jejich výškové rozmezí a charakteristiku hlavními vegetačními typy. Pro území Československa je možno rozeznávat tyto vegetační stupně: planární, kolinní, submontánní, montánní, supramontánní, subalpínský a alpínský; mimo území ČSSR je ještě vegetační stupeň subnivální a nivální. Stupně nad lesní hranicí (od subalpínského výše) lze shrnout pod označení *altomontánní*

vegetační typ — typ vegetace, vyšší jednotka pro členění vegetace, charakterizovaná tvářností (fyziognomií) vegetace a jejím podobným floristickým složením. Např. step, tajga, tundra apod. — Viz *biochór*

vegetační zóna — území, v němž se vyskytují vegetační typy a taxóny s vyhraněnými nároky na prostředí. Vegetační zóny se rozkládají ve směru rovnoběžek. Na zeměkouli lze od severu k jihu rozeznávat tyto vegetační zóny: zóna arktická, septentrionální, meridionální, tropická, austrosotropická, austrální a antarktická

vertikální členění vegetace — výškové členění povrchu zeměkoule podle podobnosti vegetace. Základní dělicí jednotkou je vegetační pás, který při podrobnějším členění lze obvykle rozdělit ve vegetační stupně. — (= výškové členění vegetace)

vertikální pseudovikarismus — typ regionálního pseudovikarismu, kdy areály pseudo-vikariantů se vylučují vertikálně

vertikální vikarismus — typ regionálního vikarismu, kdy areály vikariantů se vylučují vertikálně, jsou v různých výškových stupních. — (= altitudinální vikarismus)

vicinální areál — vicinální areály, areály dvou taxonů, jež se hranicemi dotýkají, jsou sousední

vikariance = vikarismus

vikariant (vikariantní) — vikarianti, dva příbuzné taxóny, u nichž se předpokládá odvození ze společného předka, se vylučují svým rozšířením. — (= vikarista)

vikarismus — jev, kdy rozšíření dvou blíže příbuzných taxonů, pro něž se předpokládá odvození ze společného předka, se vylučuje. Vikarismus se člení na v. regionální a na v. intra-regionální. — (= vikariance, vikarizace). — Viz pseudovikarismus

vikarista = vikariant

vikarizace (vikarizační) = vikarismus

výškové členění vegetace = vertikální členění vegetace

výškový stupeň — jednotka vertikálního členění vegetace. — Viz fáze, horizont

vývojová fytogeografie = chorogenie

xenoagriofyt = neoindigenofyt

xenofyt (xenofytní) — adventivní rostlina do území zavlečená neúmyslně činností člověka. Xenofyty se dělí na archeofyty a na neofyty. — (= hemerochor, kolonista)

xenokarpochorie (xenokarpochor, xenokarpochorní) — typ diseminace, kdy diaspóry rostlinného druhu se rozšiřují prostřednictvím diaspór jiných druhů. — Viz karpochorie

xenonaturalizace (xenonaturalizační) — zdomácnění xenofytu. — (= zdomácnění)

xenospontánní — xenospontánní společenstvo, společenstvo podstatně ovlivněné výskytem postneofytu

zavlečený = adventivní

zdomácnění = xenonaturalizace

zóna (zónový, zonální) — viz vegetační zóna

zonální — zonální uspořádání vegetace, uspořádání vegetace závislé na klimatických faktorech a měnící se se zeměpisnou šířkou. — Viz azonální, extrazonální

zoobalistismus (zoobalistický) = boleozoochorie

zoochorie (zoochor, zoochorní) — typ diseminace diasporami rozšiřovanými živočichy. Typy zoochorie jsou: epizoochorie, endozoochorie, synzoochorie a boleozoochorie. — Viz antropozoochorie, mamaliochorie

zplanělý — zplanělá rostlina, cizí kultigenní rostlina, jež se dostala mimo hranice své kultury. — (= subspondánní)

župa (župní, župový) — dělicí jednotka pro členění oblasti, pro území s význačným druhovým endemismem, ale někdy pouze s malým počtem endemitů. Rodový endemismus slabý nebo chybí. Vlastní fytoecologické jednotky jsou v hodnotě svazu. Např. středoevropské Alpidy, Německo-české středohoří apod. — (= provincie)

Poznámka: Vzhledem k rozsahu rukopisu nebyly u některých později zařazených substantivních termínů uvedeny jejich adjektivní a další odvozené formy, aby text příliš nepřesáhl určený rozsah. Větší měrou se to týká karpobiologických termínů, u nichž však lze příslušné odvozené termíny vytvořit snadno podle následujícího vzoru: agestochorie (agestochor, agestochorní), ergasiochorie (ergasiochor, ergasiochorní), pseudoanemochorie, pseudoanemochorní, rypochorie (rypochor, rypochorní), thalasochorie (thalasochor, thalasochorní) atd.

Recensenti: Z. Černohorský, S. Hejný, M. Lhotská